

Hukuk Fakültesi

Sayın Av. Mehmet Can Keysan,

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesine yapmış olduğunuz başvuru üzerine, tarafımıza iletilen bilgi ve sorular çerçevesinde bilimsel değerlendirmede bulunmak üzere görevlendirilmiş bulunuyoruz.

Bu kapsamda hazırlamış olduğumuz bilimsel mütalaa ekte bilgilerinize sunulmaktadır.

Saygılarımızla arz ederiz.

Prof. Dr. Tolga Şirin
Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Doç. Dr. Kadir Baş
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Hukuk Fakültesi

**UZMAN MÜTALAASI
(BİLİMSEL GÖRÜŞ)**

**“YENİLİK PARTİSİ” VE “YENİ PARTİ”
ARASINDAKİ “İLTİBAS” İDDİASINA
DAİR BİLİMSEL DEĞERLENDİRME**

Prof. Dr. Tolga Şirin
Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Marmara Üniversitesi Hukuk
Fakültesi

Doç. Dr. Kadir Baş
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Marmara Üniversitesi Hukuk
Fakültesi

İstanbul, 2026

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
I-) SİYASİ PARTİLER ve DAHA YÜKSEK KANUNİLİK STANDARDI	3
II-) DOĞRUDAN UYGULANABİLİR ULUSLARARASI HUKUK KAYNAKLARI.....	5
III-) DÜNYADAN ÖRNEKLER.....	6
IV-) KONUYLA İLGİLİ AYM KARARLARI	8
A-) İLTİBASIN KABUL EDİLDİĞİ ÖRNEKLER	9
1-) Neredeyse İsim ve Amblemlerin Aynı Olduğu Örnekler.....	9
2-) İsimler Farklı Olsa Da Baskın Figürün Benzediği Örnekler	10
B-) İLTİBASIN KABUL EDİLMEDİĞİ ÖRNEKLER.....	13
1-) İsmi Farklı Amblemi Benzer Partiler.....	14
2-) Amblemi Farklı İsmi Benzer Partiler.....	15
V-) MARKA HUKUKUNDA “İLTİBAS”	17
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	20

GİRİŞ

Tarafımıza sorulan soru, YENİ PARTİ ile YENİLİK PARTİSİ'nin arasında Siyasi Partiler Kanunu'nun 96'ncı maddesindeki “Anayasa Mahkemesince (AYM) temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı” kuralı anlamında bir iltibas olup olmadığıdır.¹

Yenilik Partisi'nin tüzüğüne (md.2/2) göre rumuzu “YP” şeklindedir. Yeni Parti'nin Tüzüğü'ne (md. 1) göre kısa adı “Yeni Parti” şeklindedir. İki siyasi partinin amblemleri ise aşağıdaki şekildedir:

Rozet kullanımına dair bir veri yoktur. Dolayısıyla değerlendirme isim, amblem ve rumuzlar yönünden yapılmalıdır.

Bu değerlendirmede konu, altı başlıkta ele alınacaktır:

- Kanunilik standardının Siyasi Partiler yönünden düzeyi
- Uluslararası hukuk açısından ölçütler ve örnekler
- Karşılaştırmalı hukukta görülen ölçütler ve örnekler
- Anayasa Mahkemesi kararlarındaki ölçütler ve örnekler
- Marka hukukundaki ölçütler ve örnekler
- Değerlendirme

I-) SİYASİ PARTİLER VE DAHA YÜKSEK KANUNİLİK STANDARDI

Öncelikle siyasi partilerin sıradan örgütlenmeler olmadığını, özel bir statüye sahip olduklarını kaydetmek gerekir. Anayasa'nın 68'inci maddesinin ikinci fıkrasında “*Siyasî partiler; demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.*” denilerek ifade edilen bu özel durum İnsan Hakları Avrupa Mahkemesinin (İHAM) içtihadında şu şekilde somutlaştırılmıştır:

“Mahkeme, demokratik sistemlerde siyasi partilerin oynadığı temel rolü birçok kez teyit etmiştir; siyasi partiler, Sözleşme'nin 11. maddesinin yanı sıra 10. maddesinde güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden de yararlanırlar. Siyasi partiler, demokrasinin gereği gibi işlemesi bakımından

¹ İltibasa dönük yaptırım 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 2014 yılında eklenen 104/son hükmü uyarınca “aykırılık teşkil eden isim, amblem ve rumuzların hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar” verilmesidir. Bu hükümden önce ihtar uygulaması mevcuttu. Örneğin TKP ve TKP 1920 bağlamında bkz. AYM, E.2012/1, (Siyasi Parti İhtar) K.2013/1, 10/1/2013. Keza Adaletçi Kurtuluş Partisi'nin Adalet ve Kalkınma Partisi ile aynı ismi ve rumuzu almasıyla ilgili olarak bkz. AYM, E.2012/2, (Siyasi Parti İhtar) K.2013/2, 10/1/2013. Kapatılan/feshedilen partiler (TİP) bağlamında ise bkz. AYM, E.2018/1, (Değişik İşler) K.2018/9, 21/6/2018.

vazgeçilmez bir örgütlenme biçimidir. (...) Siyasi partilerin oynadıkları rolün niteliği gereği, iktidara gelebilecek yegâne oluşumlar olarak, ülkelerindeki rejimin bütünü üzerinde etkide bulunma kapasitesine de sahiptirler. Seçmenlere sundukları bütünlüklü toplum modeli önerileri ve iktidara geldiklerinde bu önerileri hayata geçirme kapasiteleri, siyasi partileri siyasal alanda faaliyet gösteren diğer örgütlerden ayırır. Oynadıkları rol dikkate alındığında, siyasi partilere karşı alınan her türlü tedbir örgütlenme özgürlüğünü ve dolayısıyla ilgili ülkedeki demokrasinin durumunu etkiler.”²

Bu özel durum siyasi partilere dönük herhangi bir müdahalede kanunilik ilkesinin çok daha katı ve keyfilikten arınmış şekilde uygulanmasını gerekli kılar. Örneğin geçmişte bizzat Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bir karar yoluyla örgütlenme özgürlüğünü ihlal ettiği *Cumhuriyet Halk Partisi/Türkiye* kararında İHAM, kamu gücü müdahalelerinin bir siyasi parti bakımından doğurabileceği ağır sonuçlar dikkate alındığında, iç hukukun, yaptırımın hangi koşullarda uygulanabileceğini daha kesin biçimde düzenlemesi gerektiğini ifade etmiş³ ve eklemiştir:

“Siyasi partilerin demokratik toplumlardaki önemli rolü dikkate alındığında, (...) örgütlenme özgürlüklerine müdahale etkisi doğurabilecek her türlü hukuki düzenlemenin, ilgili hükümlerin nasıl yorumlanacağı ve uygulanacağı konusunda makul bir fikir verecek şekilde kaleme alınması gerekir.”⁴

Bu katı kanunilik yaklaşımı Avrupa Konseyi Hukuk Yoluyla Demokrasi (Venedik) Komisyonu ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından da benimsenmiştir. Venedik Komisyonu ve AGİT’in ortak raporuna göre:

“Bireylerin örgütlenme özgürlüğü hakkına ve siyasi partiler gibi örgütlerin temel haklarına getirilen her türlü sınırlama, uluslararası standartlara uygun olmalıdır. Özellikle, her türlü sınırlama kanunla öngörülmeli ve uluslararası standartlarca tanınan meşru bir amaç taşımalıdır. Ayrıca, ilgili kanun açık, belirli ve öngörülebilir olmalıdır. Bu gereklilik, özellikle devlet makamlarına takdir yetkisi tanıyan hükümler bakımından önem taşır. Kanun, söz konusu hükümlerin nasıl yorumlanacağı ve uygulanacağı konusunda makul bir fikir verecek şekilde formüle edilmelidir. Bu nedenle sınırlamalar, bütün bireysel üyelerin ve siyasi partilerin bunları anlayabilmelerini ve kuralları ihlal etmeleri hâlinde karşılaşacakları sonuçları öngörebilmelerini sağlayacak şekilde açık, kolay anlaşılır ve yeknesak biçimde uygulanabilir olmalıdır.”⁵

Anayasa Mahkemesi de bu yaklaşımı bireysel başvuru kararları bağlamında kendi içtihadına aktarmıştır. AYM’ye göre:

“Anayasa’nın 68. maddesine göre, siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarından biridir. Bu anayasal ilkenin hayata geçirilmesinin gerekliliklerinden biri de, yukarıda yer verilen Venedik Komisyonu

² Bkz. Türkiye Birleşik Komünist Partisi ve Diğerleri/Türkiye, 30 Ocak 1998 tarihli karar, Reports of Judgments and Decisions 1998-I, s. 17, § 25; Türkiye Sosyalist Partisi (STP) ve Diğerleri/Türkiye, no. 26482/95, § 36, 12 Kasım 2003.

³ *Cumhuriyet Halk Partisi/Türkiye*, B. No: 19920/13, 26/04/2016, § 105.

⁴ *Cumhuriyet Halk Partisi/Türkiye*, § 106.

⁵ OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE/ODIHR) and European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), Guidelines on Political Party Regulation, 2nd ed., CDL-AD(2020)032 (Strasbourg: Venice Commission, 14 December 2020), §, § 48.

raporlarında da ifade edildiği üzere, siyasi partiler hakkındaki düzenlemelerde, kamu otoritelerine verilen yetkilerin sınırlarının ve kapsamının açıkça belirlenmesi, böylelikle siyasi partiler ve sorumlularının muhtemel keyfi uygulamalarla karşılaşmalarının önüne geçilmesidir.”⁶

Tüm bu alıntılardan anlaşılması gereken şey şudur: Anayasa’nın 13’üncü maddesinde dayanağını bulan kanunilik ilkesi (temel hak ve özgürlüklere kanunla müdahale ilkesi) ve bu ilkedен türeyen ulaşılabilirlik, öngörülebilirlik ve belirlilik gibi alt ilkeler⁷, konu siyasi partiler olduğunda daha yüksek bir standart getirmektedir.⁸

II-) DOĞRUDAN UYGULANABİLİR ULUSLARARASI HUKUK KAYNAKLARI

Siyasi partilerin kendilerini adlandırma tercihleri, örgütlenme özgürlüğünün parçasıdır.⁹ Dolayısıyla bu konuda titiz ve dikkatli bir inceleme yapmak gerekir.

Siyasi parti isimlerinin iltibas yaratması olasılığı da bu bakımdan önem taşıyan bir başlıktır. Bu konudaki kargaşaya karşı belli müdahalelerde bulunulması, keyfi olmamak ve belli ölçütleri karşılamak kaydıyla meşru sayılabilir. Nitekim AGİT ve Venedik Komisyonu’na göre:

“Siyasi partilerin tesciline ilişkin mevzuatın, siyasi parti hakkında temel pratik bilgilerin devlete sunulmasını şart koşması makuldür. Örneğin bu tür düzenlemeler, partinin sürekli adresine ilişkin bilgilerin verilmesini ve seçmenler ile diğer kişilerin yaşayabileceği muhtemel karışıklığı sınırlamak amacıyla parti adlarının ve sembollerinin tescil edilmesini öngörebilir. Bazı devletler, ulusal veya dinî kurumlarla bağlantılı olan ya da daha önce yasaklanmış partiler tarafından kullanılan adların, işaretlerin ve sembollerin kullanılmasını yasaklamaktadır. İlgili kanun hükümlerinin yeterli kesinlikte formüle edilmiş olması ve yasaklanan sembol, ad ve terimleri açıkça belirlemesi hâlinde, bu tür tescil şartları makuldür. Özellikle diğer siyasi partilerle karışıklığı önlemek amacıyla parti adlarının ve sembollerinin düzenlenmesi, devletin gereği gibi bilgilendirilmiş ve özgür ve bilinçli bir tercih yapabilecek bir seçmen kitlesini güvence altına almasının önemli araçlarından biridir.”¹⁰

Ancak amacın meşruluğu kanunilik ilkesinin gereklerini karşılamaya yetmez. Hele ki bu konuda içtihadî netliğin olmadığı ve geniş hükümlerin keyfî/tutarsız biçimde uygulandığı yerde ihlal sonucu doğar.

Buna en iyi örnek *Tsonev/Bulgaristan* kararıdır. Bu davanın konusu, “Bulgaristan Komünist Partisi” (*Communist Party of Bulgaria*) adlı siyasi partinin tescil talebinin reddedilmesiydi. Ret gerekçelerinden biri, bu adın daha önce tescil edilmiş olan “Bulgar Komünist Partisi” (*Bulgarian Communist Party*) adına benzemesi ve iltibas yaratma riskiydi. Ulusal makamlar, iki adın tamamen aynı olmadığını kabul etmekle birlikte, aralarındaki benzerliği tescilin reddi

⁶ *Metin Bayyar ve Halkın Kurtuluş Partisi* [GK], B. No: 2014/15220, 4/6/2015, § 68.

⁷ Bu alt ilkeler konusunda bkz. Yusuf Şevki Hakyemez, “Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılmasında Kanunilik Güvencesi”, *Anayasa Yargısı*, S. 42(2), 2025, s. 687-771.

⁸ Kanunilik ilkesinin daha esnek ve yüksek standart getirdiği bağlamlar için bkz. Tolga Şirin, *Karşılaştırmalı Anayasa Hukukunda Kanun Kavramı*, İstanbul 2025, s. 531 vd.

⁹ *Ouranio Toxo ve diğerleri/Yunanistan*, 74989/01, 20/10/2005, § 41 vd.

¹⁰ OSCE/Venice Commission, § 89.

için yeterli görmüşlerdi. İHAM ise bu gerekçeyi yeterli bulmamıştır. Mahkemeye göre siyasi partilere yönelik sınırlamalar ancak “ikna edici ve zorlayıcı” gerekçelerle haklılaştırılabilir; ulusal makamların ileri sürdüğü gerekçelerin “ilgili ve yeterli” olması ve kararın ilgili olguların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanması gerekir. Bu çerçevede Mahkeme, ülkede adında “komünist” sözcüğü bulunan başka siyasi partilerin varlığını, keza farklı bir tarihsel kesitte “Bulgaristan Komünist Parti” isimli bir siyasi partiye izin verildiğini dikkate alarak, başvurunun seçtiği adın başka bir partinin adına benzerliğinin tescile engel oluşturduğu yönündeki değerlendirmeyi doğru bulmamıştır. Şu hâlde, siyasi parti adları arasında iltibasın önlenmesi meşru bir amaç olsa da, salt sözcük benzerliğine indirgenen bir gerekçe ilgili ve yeterli değildir. Benzerliğin gerçekten karışıklığa yol açıp açmadığı bütünsel bir değerlendirmeyle somut olarak ortaya konulmalı, ayrıca somut olayda benzer türden (izin verilen) benzer isimli partilerin durumundan ayrılan yerlere dair açıklamalarla müdahale ilgili ve yeterli gerekçelere dayanmalıdır.

Bu karar, eldeki vaka açısından “objektif etki” doğurmaktadır ve AYM tarafından dikkate alınması zorunludur.¹¹ Zira İHAM kararlarının dikkate alınmaması Anayasa’daki hakların da ihlali anlamına gelir.¹²

III-) DÜNYADAN ÖRNEKLER

Siyasi partilerin ismi ve/veya amblemlerinin iltibas yaratması sorunu karşılaştırmalı hukuk örneklerinde de görülmektedir. Fikir vermesi için örneklemek gerekirse; Güney Afrika Cumhuriyeti’nde hâlihazırda “Party of Action” (POA) isimli “Eylem Partisi” varken, “ActionSA” isimli “Eylem SA Partisi” kurulmuştur. İkinci parti de tıpkı ilk parti gibi Güney Afrika Cumhuriyeti bayrağının renklerine benzer renkleri içeren bir amblem kullanma istemiştir. Ortalama bir seçmenin hem isim hem de logodaki yakın ilişkiden ötürü iki partiyi karıştırabileceği kanaatindeki yetkili makamlar iltibas oluşabileceği sonucuna varmıştır.¹³ Aşağıda da görüldüğü üzere “Action” ve “Party” ifadelerinin aynı olmasının yanı sıra logo benzerliği de iltibas oluşturabilir sayılmıştır.

¹¹ İHAM’ın bu belirlemesi için bkz. *Opuz/Türkiye*, 33401/02, 09/06/2009, § 163. Bkz. Oddný Mjöll Arnardóttir, “Res Interpretata, Erga Omnes Effect and the Role of the Margin of Appreciation in Giving Domestic Effect to the Judgments of the European Court of Human Rights”, *European Journal of International Law*, S. 28(3), 2017, § 30. Önceki AYM başkanı Zühtü Arslan’ın da benimsediği üzere bu “Res Interpretata” ilkesinin de doğal bir sonucudur. Bkz. Zühtü Arslan, “Anayasa Mahkemesinin Hak- Eksenli Yorumu”, *Anayasa Mahkemesi*, 03/01/2023. <https://anayasa.gov.tr/tr/baskan/eski-baskanlarin-konusmalari/zuhtu-arslan/konusmalar/anayasa-mahkemesinin-hak-eksenli-yorumu>

¹² Bkz. *Siddika Dülek ve diğerleri*, 2013/2750, 17/02/2016.

¹³ 2020 yılındaki karar için bkz. <https://www.gov.za/news/media-statements/electoral-commission-rejects-action-sa-application-register-political-party>

Buna karşılık iki siyasi partinin adının içinde aynı ifadelerin olması her zaman için iltibas nedeni görülmemektedir. Eğer isimde ek sözcükler varsa, hele de amblemler farklılaştırılmışsa iltibas bulunmamaktadır. Buna en iyi örnek Avustralya'daki "Avusturya Liberal Partisi" (*Liberal Party of Australia*) ile "Liberal Demokratik Parti" (*Liberal Democratic Party*) arasındaki ihtilaftır. Bu vakada yetkili makamlar, özellikle "liberal" kelimesinden kaynaklanan bir benzerlik bulunduğunu kabul etmekle birlikte, salt benzerliğin yeterli olmadığını, adların birbirleriyle karıştırılmasının veya aralarında gerçekte bulunmayan bir bağlantı olduğu izleniminin doğmasının muhtemel olması gerektiğini belirtmiştir. Kararda "liberal", "labor" ve "democratic" gibi genel siyasal veya felsefi kavramların farklı partilerce yaygın biçimde kullanılabildiği ve bunlar üzerinde herhangi bir partinin tekel kuramayacağı özellikle vurgulanmış; bu nedenle "Liberal Democratic Party" adının kullanılmasına izin verilmiştir.¹⁴

Örnekler çoğaltılabilir ama bu iki vaka, iltibas için salt sözcük çağrışımlarının yeterli olmadığını sözcüğün ekleri ve özellikle amblemin de ayırt edici biçimde farklı olduğu yerde iltibas olasılığının azaldığını göstermektedir.

Doğrudan görsellere ulaşmak mümkün olmasa da İspanya Anayasa Mahkemesinin bazı belirlemeleri de dikkate değerdir. İspanya'da Anayasa Mahkemesi, STC 52/2023 kararında "Junts per Esparreguera–Ara Pacte Local" ile "Esparreguera 2031–Junts–Compromís Municipal" adlarını karşılaştırmıştır. İspanya'daki usul gereği bu konuda ilk kararı veren alt derece mahkemesi her iki adaylıkta da "Junts" sözcüğünün bulunmasını seçmenlerin karıştırılması bakımından yeterli görmüşken Anayasa Mahkemesi bu yaklaşımı reddetmiştir. İspanya AYM'sinin nispeten netlik getiren ölçütüne göre:

"Adlar tek bir ortak sözcük soyutlanarak değil, adın tamamı, kısaltmalar ve semboller birlikte dikkate alınarak değerlendirilmelidir. 'Junts' gibi yaygın bir sözcüğün ortak kullanılması tek başına iltibas yaratmamakta, zira diğer unsurlar yeterli ayırt edicilik sağlayabilmektedir. Bu nedenle karıştırılma riskini önleyecek ek ve yeterli ayırt edici unsurlar' bulunduğu sonucuna varılmıştır.¹⁵

¹⁴https://www.aec.gov.au/parties_and_representatives/party_registration/Registration_Decisions/2010/3580A.htm

¹⁵ İspanya Anayasa Mahkemesi'nin STC 52/2023 sayılı kararı için bkz. <https://vlex.es/vid/vulneracion-derecho-acceder-condiciones-932967275>

Yine İspanya’da daha eski bir uyuşmazlıkta *Partido Comunista de Aragón* (Aragon Komünist Partisi) ile *Partido Comunista de España* (İspanya Komünist Partisi) arasındaki benzerlik tartışılmıştır. İspanya Anayasa Mahkemesi, sicilde zaten adında “Partido Comunista” veya “Comunista” bulunan çok sayıda siyasi örgütün mevcut olduğuna dikkat çekmiştir. Mahkemeye göre:

“Siyasal çoğulculuk, aynı ideolojik eğilimin veya çağrışımın farklı örgütler tarafından temsil edilebilmesini ve bunların adlarının kısmen çakışabilmesini beraberinde getirir. Dolayısıyla siyasi alanda ortak ideolojik kavramların kullanılması tek başına bir partinin diğerinden ayırt edilemeyeceği anlamına gelmez, ismin yanı sıra diğer tüm faktörlere birlikte değerlendirilmelidir.”¹⁶

IV-) KONUYLA İLGİLİ AYM KARARLARI

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 96’ncı maddesinin birinci fıkrasına göre:

“Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı gibi, daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait topluma mal olmuş bayrak, amblem ve flamalar da siyasi partilerce kullanılmaz.”

Bu hükmün¹⁷ somut olay açısından önem taşıyan kesiti “*siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı*” cümlesidir. Bu cümlede ise kritik ifade “iltibasa mahal verme”dir.

AYM’nin neyi iltibasa mahal verici sayıp saymadığı konusunda sistemli bir ölçütler demeti ve konuyla ilgili ilke kararı yoktur. Mahkeme genellikle şu ilkesel belirlemeyi yapmakta ve öznel değerlendirmesine geçmektedir:

“Siyasi partilerin, seçmenlere vereceği mesajları daha anlaşılabilir kılması ve hitap ettikleri seçmen kitlesinin önem atfettiği değerlerin sahiplenildiğinin ifade edilmesi bakımından hedeflediği idealleri yansıtan ve özetleyen şekil veya figürleri amblemlerinde kullanmaları son derece doğaldır. Ancak partiler, bu şekil veya figürleri siyasi parti siciline daha önceden kayıtlı olan partilerin amblemleriyle iltibasa mahal vermeyecek şekilde kullanılmalıdır. Bir partinin kullanacağı amblemin başka bir parti izlenimi vermemesi, yanılgı veya yanlış anlamalara sebep olmaması gerekir. Siyasi partilerin isim ve rumuzları gibi amblemleri de açık olmalı ve kişilerin bir siyasi partiyi başka bir siyasi parti ile karıştırmalarına yol açmamalıdır.”¹⁸

Buna karşın biz konuyla ilgili dokuz farklı karardan (öngörülebilirlik sağlamak üzere) bir çerçeve çıkarmaya çalışacağız.

AYM’nin kararlarında odağın isim ve amblemler olduğu görülmektedir. Bu bağlamda iltibas yarattığı düşünülen beş vaka varken, iltibas yarattığı düşünülmeyen dört vaka vardır.

¹⁶ İspanya Anayasa Mahkemesinin STC 173/1998 sayılı kararı için bkz. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-T-2006-9174>

¹⁷ Hükmün usulü yönü Siyasi Partiler Kanunu’nun 104’üncü maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenmiştir.

¹⁸ AYM, E. 2020/5 (Değişik İşler) K. 2021/1, 14/1/2021, § 6.

A-) İLTİBASIN KABUL EDİLDİĞİ ÖRNEKLER

İltibasın kabul edildiği örnekler içinde iki alt kategori bulunmaktadır. Bunlardan biri hem ismin hem de amblemin neredeyse aynı olduğu kategoridir. Diğer bir alt kategori ise siyasi partilerin isimleri farklı olsa da geleneksel bir siyasi amblemin baskın figür olarak kullanıldığı vakalardan oluşmaktadır.

1-) Neredeyse İsim ve Amblesmlerin Aynı Olduğu Örnekler

AYM'nin içtihadında en kolay ve tartışmasız kategori, iki siyasi partinin neredeyse aynı ismi ve amblesmleri taşıdığı örneklerdir.

Bunlardan ilki “Genç Parti” isimli bir siyasi parti bulunmasına rağmen sonradan aşağı yukarı aynı amblemlerle “Yediden Genç Parti” ismiyle kurulan partidir. AYM, burada iltibas olasılığını saptamakta güçlük çekmemiştir.¹⁹ Gerçekten de iki partiyi karıştırmak pek olasıdır. AYM bu kararında *“parti ambleminden duraksamaya yer olmayacak şekilde ayırt edilmesinin mümkün olmadığı ve seçmenler nezdinde karışıklığa yol açacak nitelikte olduğu”* sonucuna varılmıştır.

İkinci bir vaka, uzun yıllar Türkiye’de tek başına iktidar olmuş ve 1980’li yıllara damgasını vuran (sicilde kayıtlı) arı figürlü amblem taşıyan “Anavatan Partisi”nden sonra, aynı arı figürünün biraz renk değiştirilmiş amblem versiyonuyla kurulan “Yeniden Anavatan Partisi” ile ilgilidir. AYM burada da ikinci partinin iltibas oluşturacağı kanaatine varmıştır.²⁰ AYM’ye göre:

“Talepte bulunan Anavatan Partisinin amblemi incelendiğinde ise amblemlerde beyaz “zemin üzerinde altıgen şeklinde ve sarı renkte bal peteklerinden oluşan Türkiye haritası bulunduğu, sarı ve siyah renklerden ibaret arı figürünün bal yapar bir şekilde Türkiye haritasının üst kısmında ve haritayı ortalayacak şekilde konumlandırıldığı görülmektedir. Yeniden Anavatan Partisi tarafından kullanılan amblemlerde de sarı fon üzerinde siyah ve beyaz renklerden oluşan arı figürünün yine bal yapar bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Her ne kadar Yeniden Anavatan Partisinin ambleminde Türkiye haritası bulunmasa da zemin renginin Anavatan Partisi ambleminde yer alan altıgen bal petekleri ile aynı oluşu, kullanılan arı figürünün benzer büyüklükte, bal yapar biçimde ve aynı yöne doğru duruşu gözetildiğinde

¹⁹ AYM, E. 2016/4 (Değişik İşler) K. 2016/11, 2/8/2016.

²⁰ AYM, E. 2023/5 (Değişik İşler) K. 2023/3, 22/6/2023. AYM rumuz konusunda da şu belirlemeyi yapmıştır: “İsminin, rumuzunun ve ambleminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebinde bulunan Yeniden Anavatan Partisi, talepte bulunan Anavatan Partisinden daha sonra kurulmuştur. Anavatan Partisi ve Yeniden Anavatan Partisi isimleri birlikte değerlendirildiğinde, Yeniden Anavatan Partisinin “Yeniden” kelimesini eklemek suretiyle belirlediği isminin Anavatan Partisinden açıkça ayırt edilmesine imkân sağlamadığı ve bu şekilde kullanılmasının karışıklığa ve yanlış anlamaya neden olacağı sonucuna varılmıştır (Benzer yöndeki karar için bkz. AYM, E.2016/4 (D. İş), K.2016/11, § 6.”

Yeniden Anavatan Partisinin ambleminin seçmenin yanılmasına sebep olabilecek nitelikte olduğu ve Anavatan Partisinin ambleminden duraksamaya neden olmayacak şekilde ayırt edilmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.”²¹

Bu iki içtihattan hareketle denebilir ki Anayasa Mahkemesi, ambleminin benzerini kullanarak adının önüne “Yeniden” getirilerek oluşturulan siyasi partilerin karmaşa yaratacağı kanaatindedir. Bu çok bariz bir kategoridir.

2-) İsimler Farklı Olsa Da Baskın Figürün Benzediği Örnekler

Anayasa Mahkemesi, isim benzerliği olmamasına rağmen amblemdaki baskın figürün belli bir siyasal çizgiye ve geleneğe işaret ettiği vakalarda da iltibas olasılığını güçlü görmektedir. Bu konuda dikkat çeken örnek, “Kırat” ile ilgili vakadır.

Kırat ifadesi, Türkiye’de kendine özel bir tarihsel anlam taşımaktadır. 1946 yılında çok partili hayata geçişten kısa bir süre sonra iktidara gelen Demokrat Parti’nin adındaki “Demokrat” ifadesi, yurttaşlar tarafından kolaylıkla telaffuz edilememiştir. Seçmenlerin diline daha kolay gelen “Demir Kırat” şeklindeki ifade zamanla sembolleşmiş, 1961 Anayasası döneminde Demokrat Parti’nin geleneğini devralan Adalet Partisi tarafından parti logosuna dönüştürülmüştür. Süleyman Demirel’in liderlik ettiği bu parti 1982 Anayasası döneminde Doğru Yol Partisi adıyla ve benzer bir amblemle varlık göstermiş fakat sonradan Demokrat Parti adını almıştır. Bu parti sicile kayıtlıyken şahlanan bir kırat sembolüyle kurulan Doğru Yol Partisi ve Millî Yükseliş Partisi’nin iltibas yarattığı iddiası karşısında AYM bu iddiayı kabul etmiştir.²²

Bu karar, AYM’nin gelenekselleşmiş bir sembolün kullanımına -isim farklılığına rağmen- ağırlık tanıdığını göstermektedir. AYM’nin çoğunluğu “kırat” ifadesine belirleyici bir anlam yüklemiş görünmektedir. Bununla birlikte bu vakada yedi farklı karşı oy (Serruh Kaleli, Alparslan Altan, Osman Alifeyyaz Paksüt, Recep Kömürcü, Engin Yıldırım; Erdal Tercan ve Zühtü Arslan) vardır. Karşı oylarına gerekçe yazanlardan Alparslan Altan ve Zühtü Arslan kırat konusunda tarihsel gelenekten ileri gelen bir sahiplenmenin doğal olduğu ve bir tekel oluşturulamayacağı kanısındadır:

“Kırat figürü geçmişte siyasi rol üstlenmiş bir siyasi geleneği ve onu benimseyenleri temsil etmekte olup, tek bir partinin bunu kullanma tekeline sahip olduğunu söylemek, aynı gelenekten geldiği iddiasıyla siyasi faaliyet sürdürmek isteyen, aynı figürü, kanun gereğini yerine getirerek diğer partilerle ilgili isim, amblem, rumuz ve kısaltılmış adlarla karıştırılmayacak

²¹ AYM, E.2023/5 (Değişik İşler) K.2023/3, 22/6/2023, § 10.

²² AYM, E.2014/7 (Değişik İşler) K.2014/9, 25/09/2014.

şekilde kullanmak isteyen kimselerin siyasi parti özgürlüğünü ciddi şekilde sınırlayacaktır.”²³

Osman Alifeyyaz Paksüt ise konuyu ölçülülük yönünden değerlendirmiştir:

“İlk bakışta fark edilebilen değişik özelliklerin bulunması halinde sırf aynı simgenin (kırat) amblemden yer almasının iltibasa yol açacağından söz etmek, siyasi partilerin serbestçe faaliyet göstereceklerine ilişkin Anayasal ilkelerin ve bunun uzantısı olan amblem seçme hakkının gereksiz ve ölçüsüz bir kısıtlamasıdır.”²⁴

Kaydetmek gerekir ki yakın zaman önceki Adalet Partisi ve Demokrat Parti arasındaki ihtilafta da “kırat” baskın figürü iltibasın dayanağı sayılmıştır.²⁵

Buna benzer bir örnek, Demokratik Sol Parti ve Türkiye’nin Sesi Partisi arasındaki ihtilafta da görülmektedir. Türkiye’de birden çok defa başbakanlık yapan Bülent Ecevit’in halk tarafından da tanınan “Ak Güvercin” sembolüne benzeyen bir sembolü kullanan Türkiye’nin Sesi Partisi’nin adı farklı da olsa amblem benzerliği iltibasa yol açacak nitelikte görülmüştür.²⁶ AYM’nin çoğunluğu bu sonuca ulaşırken “baskın figür”, “büyüklük” ve “renk” ölçütlerini öne çıkarmıştır:

“Talepte bulunan Demokratik Sol Partinin amblemi incelendiğinde amblemden dikdörtgen mavi zemin üzerinde her iki kanadı da açık bir güvercin figürünün yer aldığı, bu figürün beyaz dikdörtgen ile çevrelendiği görülmektedir. Türkiye’nin Sesi Partisi tarafından kullanılan amblemden ise lacivert zemin üzerinde ağzında zeytin dalı bulunan ve her iki kanadı da açık bir güvercin figürü yer almaktadır. Her ne kadar Türkiye’nin Sesi Partisi’nin ambleminde diğerinden farklı olarak güvercin figürü ağzında yeşil bir zeytin dalı taşımakta ise de amblemin baskın figürünün güvercin olduğu, her iki parti ambleminde de güvercin figürünün yaklaşık olarak aynı büyüklükte, aynı renkte ve aynı yöne uçar hâlde kanatları açık bir şekilde yer aldığı gözetildiğinde amblemlerin seçmenin yanılgısına sebep olabileceği değerlendirilmiştir.”²⁷

²³ AYM, E.2014/7 (Değişik İşler), K.2014/9, 25/9/2014, Alparslan Altan’ın karşı oyu.

²⁴ AYM, E.2014/7 (Değişik İşler) K.2014/9, 25/9/2014, Osman Alifeyyaz Paksüt’ün karşı oyu, § 3.

²⁵ Bkz. AYM, E.2025/8 (Değişik İşler) K.2025/10, 11/12/2025. Engin Yıldırım ve Selahaddin Menteş karşı oyu kullanmışlardır.

²⁶ AYM, E. 2022/2 (Değişik İşler) K. 2022/1, 21/4/2022.

²⁷ AYM, E.2022/2, (Değişik İşler) K.2022/1, 21/4/2022, § 8.

Bu vakada dört üye karşı oy kullanmıştır. Eski AYM başkanı Zühtü Arslan ile yeni AYM başkanı Kadir Özkaya ve Selahattin Menteş, “zemin rengi, çerçeve ve ağızdaki yeşil zeytin dalı” ve kuşların baktıkları yönün gibi öğelerin farklılaşmaya neden olduğunu ileri sürmüş, Engin Yıldırım ise daha yapısal bir itirazda bulunmuştur:

“Seçmenler çeşitli nedenlerle parti adlarını, kısaltmalarını ve amblemlerini karıştırabilir. Sırf isim ve kısaltma benzerliğinden dolayı Anayasanın tanıdığı en temel haklardan olan siyasi parti kurma ve siyasi faaliyette bulunma hakkı kısıtlanmamalıdır. Bir siyasi partinin kendisini en iyi ifade ettiğini düşündüğü ismi, kısaltmayı ve amblemi terk etmeye zorlanması ifade ve örgütlenme özgürlüğü ve demokrasi esaslarıyla bağdaşmayan ölçüsüz bir müdahale anlamına gelmektedir.”

Bu kategori içindeki son örnek, ambleminde bir ölçüde farklılaşma olsa da neredeyse aynı ismi kullanan iki partiyle ilgilidir. Dünyada komünist hareketin geleneksel sembollerinden biri olan “Orak-Çekiç” sembolünün revize bir versiyonu olan “Çark-Çekiç” amblemini kullanan Türkiye Komünist Partisi (TKP) ile farklı bir arka plan üzerine “Orak-Çekiç” amblemini kullanan “Türkiye Komünist Partisi (TKP) 1920” isimli siyasi parti arasında iltibas oluşacağı sonucuna varılmıştır.²⁸ Bu vakada, diğer iki vakadan farklı olarak isimler de yıl referansı hariç olmak üzere aynıdır. AYM “isim aynılığı” yıl ekinde rağmen önemli görmüştür.

Bu vakada Engin Yıldırım’ın karşı oyundaki şu saptama dikkat çekicidir:

“Demokratik bir sistemde siyasi partilerin iradelerine öncelik verilmesi siyasi hak ve özgürlüklerin korunması açısından önem taşımaktadır. Türkiye Komünist Partisi 1920 ismi ve TKP 1920 rumuzunun kullanılmasının ne gibi karışıklıklara neden olduğu Cumhuriyet Başsavcılığı talebinde açık, net ve somut olarak gösterilmemiştir. Nitekim ilgili parti de savunmasında bu isim ve rumuzu ne idari ne de siyasi olarak hiçbir karışıklığa mahal vermeden dört yıldan beri kullandığını vurgulamıştır. Seçmenler çeşitli nedenlerle parti adlarını, kısaltmalarını ve amblemlerini karıştırabilir. Sırf isim ve kısaltma benzerliğinden dolayı Anayasanın tanıdığı en temel haklardan olan siyasi parti kurma ve siyasi faaliyette bulunma hakkı engellenmemelidir. Bir siyasi partinin kendisini en iyi ifade ettiğini düşündüğü ismi ve kısaltmayı terk etmeye zorlanması ifade ve örgütlenme özgürlüğü ve demokrasi esaslarıyla bağdaşmayan ölçüsüz bir müdahale anlamına gelmektedir. Bu müdahale

²⁸ AYM, E. 2016/1 (Değişik İşler), K. 2016/8, 26/05/2016.

herhangi bir somut veriye dayanmadan, salt varsayımsal gerekçelerle gerçekleştirilmektedir.”²⁹

Osman Alifeyyaz Paksüt ise iki hareketin nüansının ideolojik parti seçmeni açısından tahmin edilebilir olduğuna dikkat çekerek karşı oy kullanmıştır:

“Her ikisi de birer ideoloji partisi olan iki partinin ad ve logoları arasında, belli ölçüde benzerlikler olması kaçınılmaz olup karışıklıktan söz edebilmek için, bu benzerliklerin ortalama bir dikkat ve algıya sahip sıradan bir kişiyi yanıltacak düzeyin de ötesinde, benimsedikleri ideolojinin tarihsel geçmişini, bu bağlamda komünist partiler tarihinde önem taşıdığı anlaşılan 1920 tarihini bilen kişileri dahi yanıltacak düzeyde benzerlik olması gerekir. İnceleme konusu partiler ve seçmenleri yönünden ise böyle bir durumun söz konusu olmayacağı açıktır.”³⁰

Son olarak nispeten yakın tarihli bir örnek, Cumhuriyet Halk Partisi ile Cumhuriyetçi Millet Partisi arasındaki ihtilaftır. Cumhuriyet Halk Partisinin başvuru dilekçesinde özetle; “Cumhuriyetçi Millet Partisi” isminin kelime dizilişi ve çağrışım gücünün ortalama seçmen algısında Cumhuriyet Halk Partisi ile bağ kurulmaya ve karıştırılmaya uygun olduğu, Cumhuriyetçi Millet Partisinin ambleminde altı ok simgesinin kullanılması suretiyle de Cumhuriyet Halk Partisi amblemi izlenimi verildiği, Cumhuriyetçi Millet Partisi isim ve ambleminin gerek anlamsal gerekse fonetik olarak kendi partilerinin isim ve amblemiyle iltibasa mahal verecek şekilde benzer olduğu belirtilerek anılan Partinin kullandığı isim ve amblemin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talep edilmiştir.

AYM bu vakada “*Türkçe Sözlük’te ‘Milletin, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı yönetim biçimi’ şeklinde tanımlanan ‘Cumhuriyet’ kelimesinin birden çok parti tarafından kullanılmasının mümkün olduğu ve davalı Partinin ‘Milletin’ kelimesine isminde yer vermek suretiyle ismini Cumhuriyet Halk Partisinin isminden belirgin bir şekilde farklılaştırdığı dikkate alındığında söz konusu parti isminin ‘Cumhuriyet Halk Partisi’ ismi ile iltibasa mahal verecek nitelikte benzer olduğunun söylenmesi mümkün değildir.*” Sonucuna varmıştır. Yani iki partinin adında da “Cumhuriyet” ve “Partisi” olması isim benzerliği açısından yeterli görülmemiştir.

AYM açısından önem taşıyan husus, “Altı Ok”un baskın figür olmasıdır. AYM çoğunluğu açısından:

“Cumhuriyetçi Millet Partisi tarafından kullanılan amblemden ise beyaz zeminli çemberin içinde yukarıdan aşağıya sırasıyla kırmızı renkli “Cumhuriyetçi Millet Partisi” yazısı, aşağıya doğru hilal işareti, Türkiye haritası, aşağıya doğru altı ok ve

²⁹ AYM, E.2016/1, (Değişik İşler) K.2016/8, 26/5/2016; Engin Yıldırım’ın karşı oyu.

³⁰ AYM, E.2016/1, (Değişik İşler) K.2016/8, 26/5/2016, Osman Alifeyyaz Paksüt’ün karşı oyu § 3.

“CMP” yazısı bulunmaktadır. Cumhuriyetçi Millet Partisinin ambleminde diğerinden farklı olarak altı okun yönünün alta doğru ve beyaz renkte olmasına, ayrıca “Cumhuriyetçi Millet Partisi” yazısına, aşağıya doğru hilal işaretine ve Türkiye haritasına yer verilmesine rağmen baskın figürün altı ok olduğu açıktır. Söz konusu partilerin amblemlerinin ilk bakışta görülen ve ayırt edici özelliğini altı ok figürü oluşturduğundan bu husus seçmenin yanılgısına sebep olabilecek nitelik taşımaktadır (...). Ayrıca her iki amblemden yer alan altı okun altında yazılı olan ‘CHP’ ve ‘CMP’ rumuzları da seçmenin yanılgısına sebep olabilecek şekilde benzerlik göstermektedir.”³¹

Görüldüğü üzere AYM, isimlerinde ortak sözcükler olan bu iki partinin isim benzerliği olmadığına hükmetmiş ama aşağıda da görüldüğü üzere baskın figürün CHP ile özdeşleşmesi karşısında iltibasın bulunduğu sonucuna varmıştır:

B-) İLTİBASIN KABUL EDİLMEDİĞİ ÖRNEKLER

AYM önüne gelen dört örnekte ise iltibasın olmadığı sonucuna varılmıştır. Bunlar iki alt kategoride ele alınabilir.

1-) İsmi Farklı Amblemi Benzer Partiler

AYM’nin önüne gelen vakalardan birinde ismi farklı olmakla birlikte ikisinde de kırmızı-beyaz renkler ile kalp ve yıldız işaretlerinin bulunduğu iki partinin iltibas yaratıp yaratmayacağı ele alınmıştır. AYM, amblemlerinde ortak figür ve şekilleri kullanan Türkiye Değişim Partisi ve Doğru Parti’nin amblemlerinin, yan yana kullanılan diğer metin ve ayırt edici şekiller sayesinde kolayca ayırt edilebileceğini belirterek iltibas talebini oybirliğiyle reddetmiştir. Başka bir deyişle kalp ve yıldız figürlerini içeren amblemlerin ayırt edilebilir olduğu gerekçesiyle talep reddedilmiştir.³² AYM’nin gerekçesi şöyledir:

“Talepte bulunan Doğru Partinin amblemi incelendiğinde amblemden yalnızca bir kalp figürüne yer verildiği, bu kalp figürünün çelenk içine alındığı ve üstünde yıldız figürünün konumlandığı görülmektedir. Türkiye Değişim Partisi tarafından kullanılan amblemden ise Doğru Parti ambleminden farklı olarak biri küçük, biri büyük olmak üzere iki kalp figürünün bulunduğu, küçük kalp figürünün büyük kalp figürünün sol üst köşesine bitişik durumda konumlandığı ve iki kalp arasında yıldız figürüne yer verildiği

³¹ AYM, E.2025/10, (Değişik İşler) K.2026/3, 26/3/2026. Öncesinde bkz. AYM, E.2025/7, (Değişik İşler) K.2025/9, 8/10/2025.

³² AYM, E. 2020/5 (Değişik İşler) K. 2021/1, 14/1/2021.

anlaşılmaktadır. (...) Bu tespitler çerçevesinde Doğru Parti ile Türkiye Değişim Partisi tarafından kullanılan amblemler birlikte değerlendirildiğinde Türkiye Değişim Partisi tarafından kullanılmakta olan amblemin Doğru Parti tarafından kullanılan amblemle iltibas yaratacak şekilde benzer olmadığı, Doğru Parti ambleminden duraksamaya neden olmayacak şekilde ayırt edilmesinin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır.”³³

2-) Amblemi Farklı Fonetigi Benzer Partiler

AYM önüne gelen iki vakada ise amblemi tamamen farklı iki partinin isimlerindeki fonetik benzerliğin bir iltibas yaratıp yaratmadığı incelenmiş ve bu soruya olumsuz yanıt verilmiştir.

Aykut Edibali’nin başkanlığını yaptığı Millet Partisi, 2014 yılında eski İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin’in başkanlığında kurulan ve yine merkez sağ çizgideki Millet ve Adalet Partisi’nin MİLAD şeklinde kısaltılıp isminin amblemine böyle yazılması ve MİLAD Partisi diye tanınmasının Millet Partisi ile fonetik benzerlik yarattığı iddiasını ileri sürmüştür. AYM, meseleyi sadece fonetik açıdan ele almamış, amblemdaki renk benzerliğine rağmen baskın figür farkını da hesaba katarak iltibas bulunmadığı sonucuna varmıştır.³⁴ AYM’ye göre:

“(…) bir parti, siyasi parti siciline kayıtlı başka bir partinin adını aynen veya karışıklığa yol açacak şekilde kullanamayacaktır. Siyasi parti siciline kayıtlı bir partinin isminde geçen bir kelimenin diğer bir parti tarafından karışıklığa yol açmaması koşuluyla kullanılmasında ise herhangi bir engel bulunmamaktadır.”

AYM rumuz konusunda ise “millet” ve “milad” sözcüklerinin fonetiğinin ötesinde anlam farkının üzerinde durmuştur. “Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus” anlamındaki millet ile “herhangi bir olayın başlangıcı” anlamındaki “milad” sözcüklerinin anlamlarının çok farklı olmasının yanında, fonetik açıdan da bir benzerlik bulunmadığı gerekçesiyle bu yönden de ret kararı verilmiştir.

³³ AYM, E.2020/5, (Değişik İşler) K.2021/1, 14/1/2021, §§ 7-8.

³⁴ AYM, E. 2015/1 (Değişik İşler) K. 2015/1, 19/03/2015.

Sadece kısaltmanın değil, bizzat ismin ve amblem renklerinin de benzer olduğu fakat amblemdeki baskın figürün farklı olduğu bir diğer vakada da iltibas olmadığı sonucuna varılmıştır. Türkiye Birlik Partisinin isminin ve rumuzunun kendisinden önce kurulan Türk Birliği Partisinin ismi ve rumuzuyla karışıklığa mahal verecek şekilde benzer olduğunu belirterek söz konusu Partinin isim ve rumuzunun hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi gerektiği isteminin ele alındığı bu vakada AYM şu saptamayı yapmıştır:

“Siyasi partilerin seçmenlere vereceği mesajları daha anlaşılabilir kılması ve hitap ettikleri seçmen kitlesinin taşıdığı değerlerin sahiplenildiğinin beyan edilmesi bakımından hedeflediği idealleri yansıtan kelimeleri isimlerinde kullanmaları son derece doğaldır. Bu sebeple siyasi partiler isimlerini belirlerken cumhuriyet, demokrasi, Türkiye, adalet, millet, milliyet, birlik gibi kelimeleri geniş halk kesimlerine hitap ettiklerini göstermek adına sıklıkla kullanmaktadırlar. Partiler bu şekilde belirleyecekleri isim, amblem veya işaretlerin başka bir parti izlenimi vermemesi, yanılgı veya yanlış anlamaya sebep olmaması bakımından, siyasi parti siciline daha önceden kayıtlı olan partilerin isimleriyle karıştırılmaya mahal vermeyecek bir şekilde değişiklikler yapmak suretiyle kullanmalıdırlar. (...) Türk Birliği Partisi isminde ‘Türk’ kelimesini kullanmak suretiyle bir millete atıfta bulunmuştur. Ayrıca ‘Birliği’ kelimesini kullanarak da herhangi bir coğrafyayla sınırlı olmaksızın Türklerin birlikteliğine vurgu yapmıştır. İsmi hükümsüzlüğüne karar verilmesi talep edilen Parti ise ‘Türkiye’ ve ‘Birlik’ kelimelerini kullanmak suretiyle ismini ‘Türkiye Birlik Partisi’ olarak belirlemiş ve belirli bir coğrafyaya atıfta bulunmak suretiyle diğer partiden ayırt edilebilir bir nitelik kazanmıştır. Bu nedenle iki partinin isimlerinin gerek anlamsal olarak gerekse fonetik olarak iltibasa mahal vermeyecek derecede birbirinden farklı olduğu görülmektedir.”³⁵

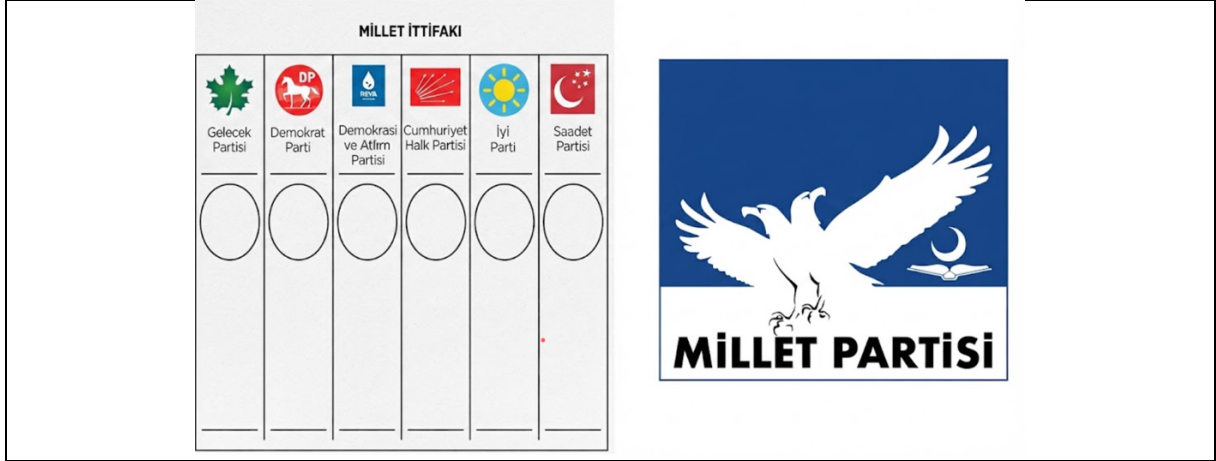

Ek olarak; aynı pusulada yer alan “Millet Partisi” ile (altı siyasi partinin kurduğu ve altılı masa olarak da bilinen) “Millet İttifakı” arasında iltibas olduğu iddiası bağlamında AYM SPK’nın md. 96 ve 104 hükümlerinde sadece siyasi partilerin isim ve işaretlerinin yasaklandığı, seçim ittifaklarının unvanları konusunda AYM’ye doğrudan bir denetim görevi verilmediği, bu

³⁵ AYM, E.2016/12, (Değişik İşler) K.2017/1, 18/1/2019. Partinin rumuzundaki TBP ifadesi ise TÜBİPAR şeklinde değiştirildiği için bu yönden de ret kararı verilmiştir.

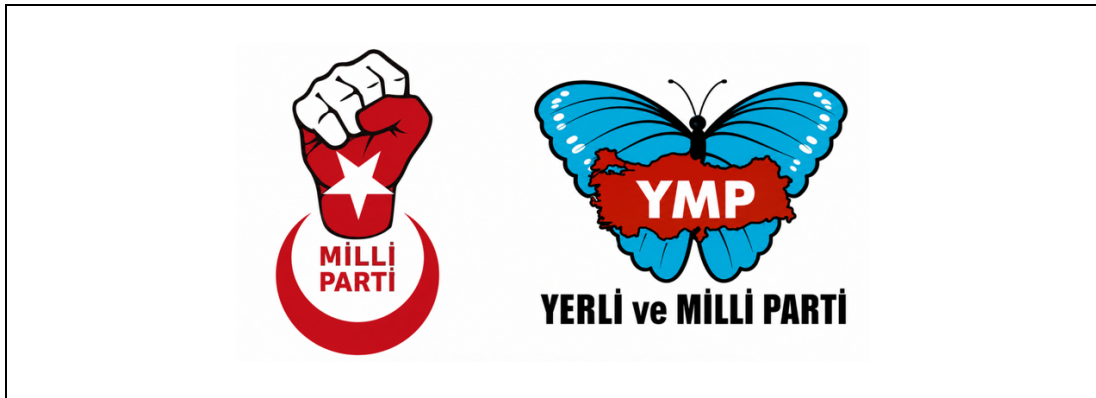
durumun kıyas yoluyla genişletilemeyeceği (aksi kabul hâlinde ittifakların da sicile kaydının gerekeceği) gerekçesiyle ret kararı verilmiştir.³⁶

Bu karar isim aynı olsa bile Parti ve İttifak ifadeleri arasındaki fark ile “Millet İttifakı”nın ayrı bir ambleminin olmaması gibi nedenlerin iltibas açısından ölçüt olduğuna da gösterge sayılabilir.³⁷

Son olarak, nispeten tarihli ve mevcut değerlendirmeye esas olabilecek bir örnek de “Milli Parti” ile “Yerli ve Milli Parti” arasındaki ihtilafır. Milli Parti, Yerli ve Milli Parti’nin isminde yer alan “Milli” ibaresinin iltibas yarattığını ileri sürerek anılan Parti isminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

AYM bu vakada “siyasi partilerin, seçmenlere verecekleri mesajları daha anlamlı kılmak ve hitap ettikleri seçmen kitlesinin önemseddiği değerlere sahip çıktıklarını göstermek için kullandıkları kimi sözcüklerin, söz konusu kelimeler siyasi parti siciline kayıtlı bir başka siyasi parti isminde yer alsada dahi parti isimlerinde -karışıklığa yol açmamak kaydıyla- kullanabilmelerinin mümkün olduğu” içtihadını hatırlatarak talebin reddine karar vermiştir. Yani aynı sözcükleri içeren partiler dahi amblemi yoluyla ayırt edilebiliyorsa ortada iltibas yoktur.

³⁶ AYM, E. 2023/4 (Değişik İşler) K. 2023/1, 13/4/2023.

³⁷ Bu ikisi arasında karşılaştırmaya kanun izin vermemektedir. Kaydetmek gerekir ki Ayyıldız Partisi'nin, kendi isminde yer alan “Ayyıldız” ibaresinin Zafer Partisince “Ayyıldız Hareketi” ve “Ayyıldız Gençlik Kolları” olarak kullanılmasının tedbiren durdurulmasına ve bu ismin kullanılamayacağına karar verilmesi talebine karşın Zafer Partisi bünyesinde böyle bir oluşum saptanmamıştır. Bu nedenle karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmiştir. Bkz. AYM, E.2022/4, (Değişik İşler) K.2022/3, 20/7/2022.

Bu örnek isminde sözcük benzerliği olan partilerin baskın figürü aynı değilse iltibasın olmadığına dönük iyi bir örnektir.

V-) MARKA HUKUKUNDA “İLTİBAS”

Marka hukukunda iltibasa ilişkin hükümler, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu’nun (“SMK”) 6’ncı maddesinin ilk fıkrası ile 7’inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer almaktadır. SMK m. 6/1’de *“Tescil başvurusu yapılan bir markanın, tescil edilmiş veya önceki tarihte başvurusu yapılmış marka ile aynılığı ya da benzerliği ve kapsadığı mal veya hizmetlerin aynılığı ya da benzerliği nedeniyle, tescil edilmiş veya önceki tarihte başvurusu yapılmış marka ile halk tarafından ilişkilendirilme ihtimali de dâhil karıştırılma ihtimali varsa itiraz üzerine başvuru reddedilir.”* hükmüne yer verilmiştir. SMK m. 7/1(b)’de ise *“Tescilli marka ile aynı veya benzer olan ve tescilli markanın kapsadığı mal veya hizmetlerle aynı veya benzer mal veya hizmetleri kapsayan ve bu nedenle halk tarafından tescilli marka ile ilişkilendirilme ihtimali de dâhil karıştırılma ihtimali bulunan herhangi bir işaretin kullanılması”, marka sahibinin tek el yetkisine giren hallerden biri olarak sayılmıştır.*

Söz konusu hükümler uyarınca karıştırılma ihtimalinin (iltibasın) ortaya çıkması iki şekilde gerçekleşebilir. İlk olarak bir mal veya hizmetin alıcısı, almayı düşündüğü markayı taşıyan mal veya hizmet yerine bu mal veya hizmet olduğu zannı ile başka bir işletmeye ait olan markalı ürünleri satın alabilir. Karıştırılma ihtimali, ayrıca bir işletmenin mal veya hizmetlerini bilen ve beğenen bir alıcının, bu işletme veya onunla bağlantılı diğer bir işletmeye ait olduğu düşüncesiyle başka bir işletmeye ait bir mal veya hizmeti satın alması ihtimalinde söz konusu olur. Bu halde alıcı, mal veya hizmetin kendisinde değil, mal veya hizmetin kökeninde, yani işletmede yanılır³⁸. Mal veya hizmetin kaynağındaki bu yanılma da karıştırılma ihtimalinin kapsamında kabul edilir. **Buna karşılık halkın bir markayı gördüğünde başka bir markayı hatırlaması, diğer bir deyişle bir markanın başka bir markayı çağrıştırmaması, tek başına karıştırılma ihtimaline yol açmaz.** Markalar arası çağrışım, ancak halkın bu markaların kendisinde veya bunların kökeninde **yanılgıya düşmesine sebebiyet vermesi hâlinde** iltibas değerlendirmesinde dikkate alınır³⁹.

Bahis konusu hükümlerde markaların *halk tarafından* karıştırılma ihtimalinden bahsedilmiştir. Burada “halk” ibaresinden kural olarak orta seviyedeki tüketiciler anlaşılmaktadır. Dolayısıyla markaların karıştırılma ihtimali incelenirken, ortalama tüketicilerin bu markaların kendisinde veya kökeninde yanılgıya düşmesinin mümkün olup olmadığı incelenir⁴⁰. Kural orta seviyedeki tüketicilerin dikkate alınması şeklinde olsa da markaların kullanıldığı mal veya hizmetlerin hedef kitlesinin uzman bir kitle olması halinde, karıştırılma ihtimalinin değerlendirilmesinde bu uzman kitle içerisinde yer alan **ortalama bir alıcının** dikkate alınması gerekir⁴¹. Nitekim

³⁸ Tekinalp, Ü./Okutan Nilsson, G./ Şehirli Çelik, F.H.: Tekinalp Fikri Mülkiyet Hukuku, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 6. Bası, İstanbul 2025, s. 641-642; Çolak, U.: Türk Marka Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 5. Baskı, İstanbul 2023, s. 269.

³⁹ Tekinalp/Okutan Nilsson/Şehirli Çelik, s. 649; Çolak, s. 403; Yasaman, H.: Sınai Mülkiyet Hukuku Şerhi, Cilt. 2, Ankara 2021, s. 964.

⁴⁰ Çolak, s. 323-324; Kaya, A.: Marka Hukuku, Güncellenmiş 2. Bası, İstanbul 2024, s. 270-271.

⁴¹ Çolak, s. 329; Kaya, s. 324-325.

Yargıtay da özellikle ilaç sektörüne ilişkin birçok kararında, ilaç markaları arasındaki karıştırılma ihtimalini değerlendirirken eczacı ve doktorların bilgi ve dikkat düzeyini dikkate almıştır⁴².

Karıştırılma ihtimalinin değerlendirilmesinde, ayrıca ilgili mal veya hizmetlerin **alım ve pazarlanma süreçleri** de dikkate alınır. Alım süresi kısaldığı ölçüde, alıcıların markalara göstereceği dikkat azalacağı için markaların karıştırılması ihtimalinin artacağı kabul edilir⁴³. Benzer biçimde pahalı mal veya hizmetlerin alımında alıcılar daha fazla dikkat göstereceği için, mal veya hizmetin fiyatı ne kadar yüksekse markaların karıştırılması ihtimali o kadar düşecektir⁴⁴. Yargıtay’a göre:

“Konutların alıcılarının her kesimden kişiler olduğu ancak alınacak konutun fiyatı, bulunduğu çevre, imal eden firmanın kimliği vb unsurların alıcılar için çok dikkatli ve uzun süreli araştırmayı gerektirdiği, dolayısıyla ortalama tüketicilerin konut alımı için gösterecekleri dikkat ve anılan konutların alım süresi dikkate alındığında ortalama düzeydeki alıcıların davalı hizmeti ile davacı markaları arasında bir irtibatlandırma kurmasının mümkün değildir.”⁴⁵

Karıştırılma ihtimalinin incelenmesinde, markaların görsel, işitsel ve kavramsal olarak bıraktıkları genel izlenime göre bir değerlendirme yapılır⁴⁶. Bu kapsamda markaların münferit unsurları arasında önemli farklılıklar bulunsa da bunların bıraktıkları genel izlenim, halk nezdinde karıştırılmaya yol açabilir. Diğer yandan **belirli unsurları aynı olan markaların bıraktıkları genel izlenimlerin farklılaşması** sebebiyle karıştırılma ihtimali doğmayacağı sonucuna varılabilir⁴⁷.

Söz konusu değerlendirmede önemli olan noktalardan biri de önceki tarihli markanın **ayırt edicilik derecesidir**. Bir marka ne kadar özgün ise o kadar çok ayırt edici güce sahiptir. Buna karşılık tescilli mal ve hizmetler bakımından tasviri niteliği bulunan markaların ayırt edicilik gücü zayıftır. Yargıtay, *zayıf markaların ayırt edici gücü yüksek markalar gibi korunmasının mümkün olmadığı, zayıf markaları adına marka olarak tescil ettirenlerin, sonraki zamanlarda anılan işaretleri başkalarının da diğer ayırt edici eklerle birlikte tescil edilebileceğini öngörmeleri ve buna katlanmaları gerektiği* yönünde yerleşik bir içtihat geliştirmiştir⁴⁸. Buradan hareketle önceki markanın özgünlüğünün azaldığı ölçüde markaların halk nezdinde birbiriyle karıştırılması riskinin düşeceği söylenebilir⁴⁹.

Özetle marka hukukunda iltibas değerlendirmesinde, her bir somut olayda (i) ilgili mal ve hizmetlerin niteliği ve önemi, (ii) alım süreci ve (iii) önceki markanın ayırt edici gücü gibi

⁴² YHGK, 02.10.2013, E. 2009/52, K. 2013/1416; Y. 11. HD., 18.04.2011, E. 2009/11830, K. 2011/4504; Y. 11. HD., 05.03.2007, E. 2006/408, K. 2007/3827.

⁴³ Tekinalp, s. 647-648; Çolak, s. 324-325.

⁴⁴ Çolak, s. 324-325.

⁴⁵ Y. 11. HD., 11.6.2012, E. 2011/3780, K. 2012/10186.

⁴⁶ Tekinalp, s. 647; Çolak, s. 279.

⁴⁷ Tekinalp, s. 647; Çolak, s. 279.

⁴⁸ Y. 11. HD., 28.11.2022, E. 2021/4469, K. 2022/8414; Y. 11. HD., 1.6.2015, E. 2015/2032, K. 2015/7385; Y. 11. HD., 14.6.2022, E. 2020/8459, K. 2022/4865; Y. 11. HD., 29.5.2015, E. 2015/1962, K. 2015/7303.

⁴⁹ Tekinalp, s. 648; Çolak, s. 333-341; Yasaman, s. 1640.

unsurlar dikkate alınıp markaların bıraktıkları (iv) genel izlenimler karşılaştırılarak (v) ortalama alıcı kitlesinin markaların kendisinde veya bunların işletmesel kökenlerinde (vi) yanılığa düşüp düşmeyeceği incelenir.

Bu ilkeler, kıyasen siyasi parti işaretleri arasındaki iltibasın değerlendirilmesinde de uygulanabilir. Bu noktada öncelikle marka hukukunda olduğu gibi siyasi parti adlarının sadece **birbirini hatırlatıyor olmasının**, bunlar arasında bir iltibasın bulunduğu sonucuna varılması için **yeterli olmadığı söylenmelidir**. Burada ilgili hedef kitlenin doğrudan adlarındaki benzerlik sebebiyle siyasi partileri birbiriyle **karıştıracığının ispatlanması** gerekir.

Siyasi partilerin amacının seçimlere girmek olduğu dikkate alındığında, iltibas değerlendirmesinde oy verme hakkına sahip ortalama bir seçmenin esas alınması gerektiği söylenebilir. Siyasi partiler, seçim süreçleri başlamadan önce ve seçim sürecinde yerel veya ulusal TV kanalları, dijital yayınlar ve sosyal medya görünürlükleriyle ve de mitinglerle kendilerini halka tanıtır. Bu yolla seçmenler, siyasi partilerin yöneticileri, siyasi programları ve isimleri ve diğer tanıtıcı unsurları hakkında bilgi sahibi olurlar. Söz konusu bilgilendirme, seçmenlerin partilerin isimleri ve işaretleri birbirine çok yakın olsa dahi bunları ayrıştırmasını kolaylaştırır; diğer bir deyişle söz konusu işaretler arasındaki iltibas tehlikesini önemli ölçüde azaltır.

İltibas tehlikesinin, esas olarak seçmenler tarafından oy verme işlemi sırasında ortaya çıkabileceği düşünülebilir. Ancak marka hukuku açısından da belirtildiği üzere iltibasın değerlendirilmesinde markaların bıraktığı genel izlenimin dikkate alınması gerekir. Bu doğrultuda **oy verme pusulalarında siyasi parti adlarının bunların amblemleriyle birlikte yer aldığı dikkate alındığında**, seçmenin siyasi partileri karıştırıp karıştırmayacağı da sadece partilerin ismine değil, **bunların isim ve amblemlerinin bütününe bıraktığı genel izlenime** göre belirlenmelidir. Söz konusu genel izlenimde, partilerin ambleminin ayırt edicilik bakımından daha belirleyici olduğu söylenebilir. Öyle ki okuma yazma bilmeyen seçmenler dahi amblemlerden yola çıkarak oy pusulasında oy vermek istediği partiyi belirleyebilmektedir.

Ayrıca uygulamada siyasi parti adlarının, genellikle **siyasi alanda yaygın olarak kullanılan sözcükleri içerdiği** görülmektedir. Siyasi parti adlarının önemli bir bölümü, bu bakımdan yukarıda açıklanan zayıf markalar gibi düşük ayırt edicilik gücüne sahiptir. Siyasi partilerin gündelik ve siyasi yaşamda kapladıkları geniş alan da dikkate alındığında, seçmenlerin ufak farklılıklar içeren parti adlarını veya kısaltmalarını birbirinden kolaylıkla ayırt edebilme yeteneğine sahip olduğu söylenebilir. Bu da siyasi parti adları arasındaki iltibas riskini önemli ölçüde azaltan faktörlerden biridir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Buraya kadar yazılanları toparlarsak AYM, bütünsel bir değerlendirme yapılması gerektiği kanısındadır ve ortalama bir seçmen için “duraksamaya yer bırakıp bırakmadığını” test eder görünmektedir. AYM’nin dağınık biçimdeki ölçütleri ise şu şekilde toparlanabilir:

- **Salt ön veya son ek, iltibas her zaman ortadan kaldırmaz.** Aynı isimli partilerin başına veya sonuna ekleme yapılmasından ibaret değişiklikler iltibas yaratabilir.

- **Fonetik benzerlikte sözcüklerin anlamı da önemlidir.** Sözcükler işitsel olarak birbirine benzese dahi bunların sözlük anlamları ve kavramsal farklılıkları hesaba katılmaktadır.
- **İsim benzerliği, amblem farklılığıyla dengelenebilir.** Parti isimleri benzer olsa dahi amblemler ile zeminin rengi, baskın figür, figürün büyüklüğü ve konumu birlikte değerlendirilmektedir.
- **Amblemin tarihsel ve simgesel yükü bağımsız önem taşır.** Parti isimleri farklı olsa dahi amblemlerde kullanılan baskın figürlerin tarihsel ve siyasal çağrışımları iltibas değerlendirmesinde dikkate alınmaktadır.
- **Jenerik siyasi sözcükler tekelleştirilemez.** İsimlerde ortak unsurlar bulunması hâlinde bunların ayırt edicilik gücü ve siyasi dildeki yaygınlığı hesaba katılmaktadır. Bu nedenle “Cumhuriyet”, “demokrasi”, “Türkiye”, “adalet”, “millet”, “milliyet” ve “birlik” gibi siyasi adlandırmada yaygın sözcüklerin ortak kullanımı tek başına iltibas için yeterli değildir.

AYM içtihatları açısından en net örüntü Mahkemenin isimlerde ortak sözcüklerin olmasını tek başına sorun saymaması ve fakat baskın figürler konusunda hassas davranmasıdır. “Kırat”, “Altı Ok”, “Orak Çekic” (DP, CHP, TKP) konusundaki tutumu bunu açıkça ortaya koymuştur. Baskın figürün neredeyse aynı olduğu diğer bazı vakalarda da (ANAP ve Genç Parti vb.) durum benzerdir.

Karşılaştırmalı veriler ise bize şu ölçütü sunmuştur:

- **Benzer durumlara farklı muamele ayrıca gerekçelendirilmelidir.** Aynı sözcüğü içeren başka siyasi partilerin kurulmasına izin verilmişse, yaptırımın neden somut siyasi parti bakımından uygulandığı ilgili ve yeterli bir gerekçeyle açıklanmalıdır.
- **Yaygın sözcüklerin ortak kullanımı tek başına iltibas yaratmaz.** Gündelik dilde yaygın bir sözcüğün iki parti adında da yer alması yeterli olmayıp diğer unsurların karıştırılma riskini giderecek ölçüde ayırt edicilik sağlayıp sağlamadığına bakılmalıdır.
- **Ortak sözcük, yeterli ayırt edici unsurlar varsa iltibasa yol açmaz.** Ortak sözcüğün farklı ek veya sözcüklerle birlikte kullanılması ve özellikle amblemlerin de farklılaşması hâlinde iltibasın bulunmadığı sonucuna varılabilir.

Buna ek olarak sosyopolitik bir gerçekten hareketle de bir belirleme yapılabilir:

- **İltibas, soyut benzerliğe göre değil, seçmenin gerçek oy verme pratiğine göre değerlendirilmelidir.** Bu nedenle isim, rumuz ve amblem arasındaki benzerliklere aynı ağırlık verilemez; seçmenin parti tercihini teşhis etmesinde hangi unsurun daha işlevsel olduğu dikkate alınmalıdır. Bir siyasi parti, marketten markası söylenerek satın alınan bir ürün değildir. Oy verme işlemi sandıkta ve oy pusulasındaki görsel unsurlardan hareketle gerçekleşir. Bu bakımdan seçmen için baskın amblem figürünün (“Kırat”, “Altı Ok”, “Ak Güvercin”, “Ampul” gibi) özel bir ayırt edici işlev taşıdığı; parti adının ise çoğu durumda bu tercihi teyit eden bir unsur olduğu söylenebilir.
- **Çağrışım ile iltibas birbirinden ayrılmalıdır.** İki siyasi partinin isim veya amblemlerinin bazı ortak unsurlar taşıması, bunların birbirine benzediğini/çağrıştırdığını gösterebilir; fakat SPK m. 96 bakımından önemli olan benzerliğin varlığı değil, bunun karıştırılmaya elverişli bir yoğunluğa ulaşmasıdır. Kanunun yasakladığı benzerlik değil, iltibastır. İltibas ihtimali somutlaştırılmalıdır.

Marka hukuku açısından şu çıkarım yapılabilir:

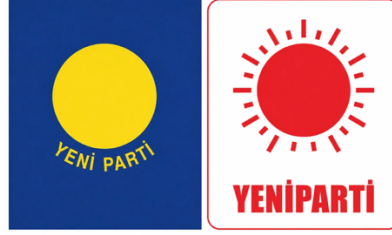
- **Salt çağrışım iltibas değildir.** İki siyasi partinin birbirini hatırlatması yeterli olmayıp ortalama seçmenin partilerin kendisi veya kökeni konusunda gerçekten yanıltılma ihtimali bulunmalıdır.
- **Değerlendirme bütünsel yapılmalıdır.** İsim, rumuz ve amblem ayrı ayrı değil, seçmen üzerinde bıraktıkları genel izlenim itibarıyla ele alınmalı; isim benzerliği diğer unsurlardaki belirgin farklılaşmayla giderilebilmelidir.
- **Seçmenin dikkat düzeyi ve oy verme koşulları dikkate alınmalıdır.** Partilerin seçim öncesindeki yoğun görünürlüğü ve oy pusulasında isim ile amblemin birlikte bulunması, karıştırılma ihtimalini azaltan unsurlardır.
- **Jenerik siyasi sözcüklerin ayırt edicilik gücü zayıftır.** “Cumhuriyet”, “demokrasi”, “adalet”, “millet”, “birlik” gibi siyasi dilde yaygın sözcükler tekelleştirilemez; bu sözcüklerin ortaklığı ancak işaretlerin bütünü de birbirine yaklaşıyorsa iltibasa yol açabilir.

Şimdi tüm bu ölçütler demetiyle tarafımıza sorulan soruya yanıt vermek gerekirse;

Öncelikle nereden bakıldığına bağlı olarak; “Yeni Parti” ile “Yenilik Partisi” arasında belirli bir fonetik ve etimolojik yakınlığın bulunduğu düşünülebilir. Her iki sözcük aynı kökten türemektedir. Bununla birlikte SPK m. 96’nın yasakladığı olgu fonetik benzerlik veya çağrışım değil, iltibastır. Marka hukukunda da “iltibas” kavramına “çağrışım”dan farklı bir anlam tanınması vakıadır. Dolayısıyla belirleyici soru, “yeni” sözcüğünün “yenilik” sözcüğünü hatırlatıp hatırlatmadığı değil, ortalama seçmenin bu nedenle iki ayrı siyasi partiyi birbirine karıştırıp karıştırmayacağıdır. AYM’nin yukarıda aktarılan *Millet Partisi–MİLAD Partisi* kararı bu bakımdan doğrudan yol göstericidir. Bu vakada Mahkeme, fonetik yakınlığı tek başına yeterli görmemiş, sözcüklerin anlamlarını ve amblemlerin genel görünümünü de hesaba katmıştır. Daha da önemlisi AYM, sicildeki bir partinin isminde bulunan bir kelimenin, karışıklığa yol açmaması koşuluyla başka bir parti tarafından kullanılmasında hukuki engel bulunmadığını açıkça kabul etmiştir. Aynı yaklaşım daha sonraki içtihadta da *Millet İttifakı–Millet Partisi* veya *Türk Birliği Partisi–Türkiye Birlik Partisi* kararlarında da (teknik nüanslar olsa da prensip itibarıyla) sürdürülmüştür.

Somut olayda da “yeni” ile “yenilik” aynı kelime değildir. “Yeni” bir sıfat, “yenilik” ise yeni olma durumunu veya yeni olan şeyi ifade eden bir isimdir. “Yeni Parti”, partinin kendisini “yeni” olarak nitelendirirken; “Yenilik Partisi”, “yenilik” kavramını siyasi kimliğinin konusu hâline getirmektedir. Dolayısıyla ortak köke rağmen kelimelerin gramatik yapıları ve anlamları farklıdır. Üstelik buradaki benzerlik, AYM’nin iltibas bulunmadığı sonucuna ulaştığı *Türk Birliği Partisi–Türkiye Birlik Partisi* vakasından daha kuvvetli değildir. Anılan vakada “Türk/Türkiye”, “Birlik/Birliği” ve “Parti/Partisi” biçiminde isimlerin neredeyse bütün unsurları örtüşmesine rağmen Mahkeme, sözcüklerin anlamını ve başta amblem olmak üzere diğer ayırt edici unsurları dikkate alarak iltibas bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Buna karşılık somut olayda benzerlik esas itibarıyla “yeni” kökünün ortaklığından ibarettir.

İkincisi; konuya ortak unsurun ayırt edicilik gücü açısından bakılmalıdır. “Yeni” ifadesi Türk siyasi dilinin ortak söz varlığı içindedir. Şöyle ki Türkiye’de “Yeni Parti” adıyla geçmişte de siyasi partiler kurulduğunu kaydetmek gerekir. Türkiye’de biri 1990’lı yıllarda diğer 2008 yılında kurulmuş olan iki farklı Yeni Parti vardır. Bunlardan ilki Hüsnü Doğan ve Yusuf Bozkurt Özal öncülüğünde kurulan merkez sağ partiyken, diğer ulusalcı merkez sol bir partidir. Bugün artık faal olmayan bu partilerin amblemleri şöyledir:

Aynı dönemlerde “Yeniden Demokrasi Hareketi”, “Yeni Türkiye Partisi”, “Yeni Dünya Partisi” mevcut iken yakın zaman önce kurulmuş ve/veya hâlâ faal olan “Yeni Yol Partisi”, “Yeni Yüzyıl Partisi”, “Yeni Çağ Partisi” gibi siyasi partiler vardır. Burada iltibas değerlendirmesi bakımından özellikle çarpıcı bir tarihsel durum vardır: “Yeni” sözcüğü Türk siyasi parti adlandırmasında son derece yoğun ve tekrarlanan bir unsurdur. Üstelik yalnızca bileşik adlarda değil, aynı adların bütünüyle yeniden kullanılması söz konusu olmuştur.

Şu hâlde burada iltibas değerlendirmesi bakımından özellikle çarpıcı bir tarihsel durum vardır: “Yeni” sözcüğü Türk siyasi parti adlandırmasında son derece yoğun ve tekrarlanan bir unsurdur. Üstelik yalnızca bileşik adlarda değil, aynı adların bütünüyle yeniden kullanılması dahi söz konusu olmuştur. Bu tarihsel arka plan, “yeni” sözcüğünün siyasi parti isimleri bakımından güçlü bir ayırt edici unsur olarak kabul edilmesini güçleştirmektedir. Nitekim siyasi partilerin seçmene yenilenme, değişim, farklılaşma ve mevcut siyasal düzenden kopuş mesajı vermek istemeleri nedeniyle “yeni” sözcüğüne yönelmeleri son derece olağandır. Bu yönüyle “yeni”, AYM’nin önceki kararlarında üzerinde durduğu “cumhuriyet”, “demokrasi”, “Türkiye”, “adalet”, “millet”, “milliyet” ve “birlik” gibi siyasal dilin ortak söz varlığı içinde değerlendirilmelidir. AYM de siyasi partilerin seçmenlere vermek istedikleri mesajı yansıtan bu tür sözcükleri isimlerinde sıklıkla kullandıklarını kabul etmektedir.

Bu saptama önemlidir. Zira ayırt edicilik gücü zayıf bir unsurun ortaklığına, ayırt edicilik gücü yüksek bir unsurun ortaklığıyla aynı hukuki sonuç bağlanamaz. Aksi yaklaşım, daha önce kurulan bir siyasi partiye “yeni” sözcüğü ve onun doğal dilsel türevleri üzerinde fiilen tekel hakkı tanımak anlamına gelir. SPK m. 96’nın amacı ise siyasi dilin ortak kelime hazinesini siyasi partilerden birine tahsis etmek değil, ortalama seçmenin iki farklı siyasi oluşumu birbirinden ayıramaması sonucunu doğurabilecek gerçek bir karıştırılma tehlikesini önlemektir.

Üçüncüsü; amblemler açısından bakıldığında, genel görsel izlenimler (**amblemler**) açık biçimde farklıdır. İki siyasi partinin isimlerdeki sınırlı yakınlık amblemlerdeki güçlü farklılaşmayla daha da zayıflamaktadır.

Yenilik Partisi’nin ambleminde beyaz zemin üzerinde mavi renkli stilize bir figür baskındır; bunun yanında kırmızı ay-yıldız bulunmakta, parti adı ise alt bölümde daha küçük kırmızı harflerle yer almaktadır. Yeni Parti’nin ambleminde ise herhangi bir benzer figür bulunmamakta; görsel algının merkezini büyük kırmızı harflerle yazılmış “YENİ” ibaresi oluşturmakta, “PARTİ” bunun altında siyah harflerle yer almaktadır.

Dolayısıyla iki amblem (AYM’nin kullandığı ölçütlerle söylersek) “baskın figür”, renk kompozisyonu, tipografi, yerleşim ve genel izlenim bakımından açık biçimde ayrılmaktadır. Birisi figüratif ve mavi ağırlıklı, diğeri tipografik ve kırmızı ağırlıklıdır. AYM’nin fonetik olarak yakın parti adlarının dahi amblemlerdeki baskın figür farklılığı nedeniyle karıştırılmayabileceğini kabul eden yaklaşımı karşısında bu ayrışmaya hukuki sonuç tanınması gerekir.

Dördüncüsü; rumuzlar bakımından da ayniyet söz konusu değildir. Yenilik Partisi'nin tüzüğünde rumuz “YP” olarak belirlenmiştir. Yeni Parti'nin tüzüğünde ise “YP” şeklinde bir rumuz bulunmamakta, “Yeni Parti” kısa ad olarak gösterilmektedir. Kuşkusuz “YP” harfleri dilsel olarak “Yeni Parti”nin de baş harflerini oluşturabilir. Ancak bu durum, hukuken iki partinin aynı rumuzu kullandıkları anlamına gelmez. Aksinin kabulü, sicilde benimsenmemiş varsayımsal bir rumuzun partiye atfedilmesi ve daha sonra bu varsayımsal kullanım üzerinden iltibas üretilmesi anlamına gelecektir. SPK m. 96'nın yaptırıma bağladığı husus ise varsayımsal değil, fiilî ve hukuki kullanımdır.

Beşincisi; bütün bu unsurlar **ortalama seçmenin gerçek karşılaşma koşulları** içinde değerlendirilmelidir. Bir siyasi parti, markası söylenerek raftan alınan gündelik bir tüketim ürünü değildir. Seçmen tercihi seçim kampanyası boyunca parti adı, lideri, siyasi söylemi ve amblemiyle karşılaşılması sonucunda oluşmakta; oy verme anında ise parti adı ile amblem oy pusulasında birlikte görülmektedir. AYM de Millet Partisi–Millet İttifakı kararında iltibas değerlendirmesinde isimlerin **oy pusulasında yer alma biçimine önem vermiştir.**

Siyasi partiler, bir deterjan veya gofret markası gibi kasiylerden sözle talep edilen türden bir “tüketim nesnesi” değil, gizli oy ilkesi uyarınca kişinin altına oy mührü bastığı pusuladaki görünümünün baskın olduğu bir siyasal tercihin öznesidir. Bu nedenle siyasi partiler arasındaki iltibas değerlendirmesinde fonetik benzerliğe tek başına belirleyici ağırlık tanınamaz; partinin adı, amblemi ve bunların oy pusulasında seçmene birlikte sunduğu görsel bütünlük esas alınmalıdır.

Bu nedenle somut olayda “yeni” ile “yenilik” arasındaki dilsel yakınlık soyut olarak bir **çağrışım** doğurabilirse de, seçmenin açıkça farklı amblemler ve farklı tam adlarla karşılaştığı gerçek oy verme ortamında bunun **karıştırılmaya** dönüşeceğini söylemek güçtür. SPK m. 96 benzerliği veya çağrışımı değil, seçmenin başka bir siyasi parti izlenimine kapılmasına yol açabilecek yoğunluktaki benzerliği yasaklamaktadır.

Altıncısı; söz konusu siyasi parti sıradan bir siyasi parti değildir. YENİ PARTİ Türkiye’nin hâlihazırda ana muhalefet partisidir. TBMM’de en çok milletvekili olan ikinci siyasi partidir ve kuruluşu, Türkiye’nin kurucu partisi (Atatürk’ün kurduğu) Cumhuriyet Halk Partisi’ne dönük, hukuk tarihi açısından unutulması güç bir “mutlak butlan” kararı ve bu kararı takip eden yaygın kamusal tartışmaların sonucunda gerçekleşmiştir. Buna müteakip partinin adı başta iktidara yakın basın kuruluşlarınca ve kimi yetkililerce olmak üzere eleştiri ve tartışmalara konu olmuş “Yeni Rakı” ile benzerlik kurulmuş, logosunun *Netflix* isimli şirketten esinlendiği eleştirileri ileri sürülmüştür. Böylesi kamusal bir tartışmayı ve ana muhalefet partisi olan Yeni Parti’nin özgün durumunu dikkate almayan bir iltibas çıkarımı, demokratik toplum düzeninin gerekleri ve gerçekleriyle uyumsuz olur. İki siyasi parti arasında bir iltibas varsa (esasen yoktur) bu, bilakis Yeni Parti aleyhine olur.

Yedincisi; Venedik Komisyonu kararları ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi siyasi hayatın vazgeçilmesi olan siyasi partilere dönük müdahalelerde kanunilik ilkesinin çok daha dar yorumlanması gerektirmektedir. Geçmişte AYM’nin bu yaklaşımı göz ardı *etmesi Cumhuriyet Halk Partisi/Türkiye* vakasında ihlal sonucuna neden olmuştur. Hatırlatmak gerekirse İHAM, siyasi partilerin demokratik toplumdaki temel rolünü dikkate alarak, bunların örgütlenme özgürlüğüne müdahale edilmesine imkân veren kanuni düzenlemelerin nasıl yorumlanıp uygulanacağını makul ve tereddüde yer bırakmayacak şekilde gösterecek açıklıkta olması gerektiğini vurgulamıştır. Somut davada CHP’nin bazı harcamalarının hukuka aykırı sayılarak malvarlığının bir kısmının Hazineye geçirilmesi üzerine Mahkeme, ulusal hukukun hangi harcamaların hukuka aykırı sayılacağını ve hangi durumda yaptırım uygulanacağını yeterli

öngörülebilirlikle göstermediği sonucuna ulaşmış ve müdahalenin “kanunla öngörölmüş” olmadığına, dolayısıyla AİHS m. 11'in ihlal edildiğine karar vermişti. Somut olayda da benzer bir sonuçla karşılaşılması için belirsizlik hâlinde özgürlük lehine yorum ilkesi uygulama bulmalıdır. Aksi kabul İHAS'ın 11'nci maddesini ihlal eder sayılabilir.

Sekizincisi; bu bağlamda özellikle bağlayıcı olan ve “objektif etki” gösteren bir İHAM kararı vardır. Ayrıntıları yukarıda anlatılan *Tsonev/Bulgaristan* kararında, somut olaydakinden çok daha güçlü bir isim benzerliğine (*Communist Party of Bulgaria - Bulgarian Communist Party*) rağmen partinin tescil edilmemesi AİHS m. 11'e aykırı bulunmuştur. Bu içtihat, Anayasa'nın 90'ıncı maddesinin beşinci fıkrası uyarınca SPK md 96'daki “iltibas” kavramının yorumunda dikkate alınmalıdır. Buna göre salt fonetik veya dilsel benzerlik yeterli olmayıp parti özgürlüğüne müdahaleyi haklı kılan zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın da ortaya konulması gerekir. Somut olayda bunun ortaya konması mümkün görünmemektedir.

Yenilik Partisi ve Yeni Parti arasında “orak-çekiç”, “kırat”, “altı ok”, “arı” vb. türden baskın figür aynılığı olmadığı için iltibas olasılığı sıfıra yakındır. Strazburg içtihatları böylesi baskın figürlerde dahi müdahaleyi son çare gördüğü için bunlarda dahi haklılaştırma güçken “Yeni Parti” ve “Yenilik Partisi” arasında iltibas bulmak evleviyetle zorlama olacaktır.

Tüm bu nedenlerle YENİ PARTİ ile YENİLİK PARTİSİ arasında “isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri” itibarıyla “iltibasa mahal verecek” bir durumun bulunmadığı kanaatindeyiz. 01/09/2026.

Prof. Dr. Tolga Şirin
Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Doç. Dr. Kadir Baş
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi